

СТВОРЕННЯ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ В ДИЗАЙНІ НА ОСНОВІ БІОНІКИ

Пригодін М. Д., ст. викладач кафедри «Дизайну»

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Анотація. В статті висвітлюються деякі асоціативні аспекти використання біоніки для створення художнього образу у виробках дизайнерського спрямування.

Ключові слова: дизайн, художній образ, біоніка, асоціація, промислові форми.

Аннотация. Пригодин Н. Д. Создание художественного образа в дизайне на основе бионики. В статье освещены некоторые ассоциативные аспекты применения бионики для создания художественного образа в изделиях дизайнерского направления.

Ключевые слова: дизайн, художественный образ, бионика, ассоциация, промышленные формы.

Summary. Prigodin N. D. A creation of an artistic image in a design on a basis of the bionics. In the article are elucidated some associative aspects of an application of the bionics for an creation of an artistic image in the goods of designik directions.

Key words: desing; an artistic image; bionics; an association; industrie forms.

Постановка проблеми та актуальність теми. Деякі аспекти сучасного дизайну полягають у відтворенні і імітації предметів, речей, явищ на основі природних форм реального світу.

Використання біоніки (живої природи) на ґрунті вивчення закономірностей зразків природи створює нові речі промислового дизайну, які актуальні сьогодні для вирішення проблеми в дизайнерському просторі.

Предметом дослідження є вивчення властивостей, якостей, формоутворення, кольорово-фактурних параметрів щодо природи.

Аналіз наукових досліджень з питань розвитку біодизайну показав, що вони були яскраво висвітлені в публікаціях вітчизняних дизайнерів: В. Даниленка, Т. Костенка; зарубіжних: Ф. Старк, А. Мендіні, Ф. Лакан, Н. Коутес.

Художньо-ідеологічні засади цих видатних представників європейського дизайну – протест проти обмеження творчої свободи, вільного впровадження різних дизайнерських течій, а також розробки своєї концепції щодо створення сучасних, або майбутніх дизайнерських проєктів.

Мета статті полягає в тому, щоб науково дослідити і висвітлювати художні аспекти з надаванням системного підходу щодо використання біоніки для створення художнього образу у виробах дизайну.

Стаття виконана за планом НДР ХДПУ ім. Г.С.Сковороди.

Виклад основного матеріалу. Використання природних форм у дизайні, де процес образного мислення, спектр фантазій, уявлень, представляє собою науково-творчу діяльність, з подальшою трансформацією біоніки в промислові форми з реалізацією у конкретний виріб, має декілька дизайнерських (системних) напрямків.

Перший напрям – це прагнення відобразити предмети, явища навколишнього середовища такими, якими вони є і дизайнер їх бачить, при цьому вирішуючи художню декоративність з дотепною імітацією даної рослини, тварини тощо.

Другий напрям – це прагнення передати саму сутність предмета, або явища, не дослівно, а творчо, переосмислено у художній образності, але при цьому природні форми, колір, фактура повинні бути трансформовані у промислові формоутворення і в матеріали відповідно ідейного задуму.

В контексті цих наукових досліджень окремо визначимо аспекти біодизайну, а саме:

- імітаторський, коли трансформується форма всієї рослини, тварини або людини;
- імітація не цілої рослини чи тварини, а лише її частини (лапи, дзьоба, тулуба, руки і т.і.);

- А для здійснення творчого рішення визначені:
- абстрактно-асоціативне проектування (мал. 1)
- образно-асоціативне проектування (мал. 2)

На основі природних форм біоніки окреслимо один з головних чинників сучасного дизайну – створення художнього образу у відповідному емоційному і психологічному настрої.

Дизайн промислових виробів вимагає від фахівця всебічної підготовки, художньо-естетичних знань, знань з інженерно-технічної галузі, умінь у процесі художньо-конструкторського трансформування природних форм в промислове формосполучення.

Взагалі ансамбль сучасного дизайну, який побудовано на основі природних форм повинен відтворювати об'ємно-просторову структуру, декоративність, пластику, художню виразність силуетних ліній, тектоністичність поверхонь, гармонійну цілісність об'ємів самої природи.

Використання дизайнерами, наприклад, елементів фольклорного матеріалу в моделюванні одягу, де головним чинником є опора на народні традиції, багаті колористичні сполучення, різноманітність орнаментальних композицій, забезпечує фольклорний стиль, художню образність, емоційність.

Дизайнер не може творити без натхнення. Джерелом натхнення для нього може стати кожне явище, предмет навколишнього світу. Дизайнер не робить копію національного костюму, а бере лише багатство композиційно-текстурних і пластичних формоз'єднань, кольорову гаму, фактуру і текстуру, своєрідність орнаментики. Основою успіху в проектуванні дизайнерських моделей є принципи і закономірності творчої переробки біоніки в промислові форми і, зокрема, в модний костюм, створюючи образно-абстрактні і образно-асоціативні композиції.

У одного дизайнера-модель'єра народжуються колекції від зацікавленості виглядом і характерними властивостями та пластикою чудової рослини; у другого від музики; у третього – насолодою живописних полотен тощо.

Виконання замальовок біоніки з натури, вивчення закономірностей побудови форми і її особливостей з подальшою трансформацією природних форм в декоративні, використовуючи колір, фактуру і текстуру існуючого об'єкта відповідно визначеному психоемоційному настрої у глядача, впроваджуючи стильовий напрямок і моду, дизайнер відображає гіперреальний художній образ нового дизайн-проекту або виробу (мал. 3,4).

Сучасний дизайн потребує звернення до спадщини минулого і переосмислення його в контексті діалектики постійного руху науки; вирішення неофункціональних доповнень, впровадження новітніх технологій і САПР (систем автоматизованого проектування) для розробки відповідно конкурентноспроможних дизайн-виробів на основі біоніки. Важливою частиною дизайнерської біоніки являється естетичний аспект – національний.

Біоніка кожної країни вдосконалює естетичний аспект національного дизайну завдяки інтерпретації місцевих форм живої природи. В свою чергу

місцеві форми біоніки складають різні явища: кольорові гармонії, кліматичні умови (спека, холод, оазис, тайга, гори тощо), одягу (коротку, довгу, теплу, холодну і т.і.), що і формує національний характер.

Більшість дизайнерів і до сьогодні створюють за природними формами дуже цікаві і популярні моделі дизайнерських виробів в художніх образах. Скажімо, столик «Sirfo» А. Мендіні (мал. 5) виконано у контексті біоніки зовнішнього виду гуся на воді. Столешниця столика трансформована в скляну дзеркальну поверхню-воду. Стійка ніжки перетворилась на шию гуски з тулубом для міцного рівноважного закріплення основи з підп'ятниками до асоціації гусячих лапок.

Дизайнери вільно впроваджують принципи проектування виробів в різних художніх течіях: імпресіонізм, авангард, сюрреалізм, неомодерн, абстракції, арт-деко, а інколи переробкою визнаної класики. Деякі дизайнери перефарбовують давні вироби, додаючи «дизайнерський лоск», свіжий подих сучасної моди, і цим продовжують життя ретровиробам, а саме: меблям, іграшкам, архітектурним спорудам, декораціям, рекламним щитам, вивіскам-колажам, бутафоріям.

Могутня течія радикального дизайну виникла в Італії, що переосмислювала історичну спадщину і авангард. Класик сучасного дизайну Етторе Сожсасс і його однодумці звертаються до екології і біоніки природних форм, протестують проти обмеження творчої, вільної свободи, створюючи різноманітні художні течії, починаючи від імпресіонізму і закінчуючи проектами ретростиля, футурум-дизайну, опрацьовуючи нові ідеї, нові художні образи.

Таким чином, кожна річ органічно входить у сучасне життя, зберігаючи частини минулого, людські радості. А для цього речі повинні постійно переосмислюватись, переоцінюватись, продовжувати існувати біля людини і для людини в нових цінностях.

Дизайнери використовують різноманітні техніки й прийоми виконання: естетику колажу, розробляють своєрідні системи комбінаторики, створюють системи меблів-головоломок, а деякі дизайнери авангардного об'єднання «Мемфіс» застосовуючи відходи виробництва створюють дизайн-вироби «із нічого».

Ф. Лакан створив величезного шкіряного носорога, розробляючи оригінальну технологію гнучкої системи з'єднання окремих частин носорога, що дозволяє відокремлюватись кожної із них у разі потреби і розподатися на декілька сидінь. І таким чином утворювати колекцію крісел різноманітного формоутворення, але зримо спостерігається гармонійна цілісність виробу.

Дизайнер Н. Коутес привертає увагу глядача меблевим диваном «Galleggio» де імітація фігури людини відтворює динаміку руху, що і знайшло відображення в художній виразній образності дизайнерського виробу (мал. 6).

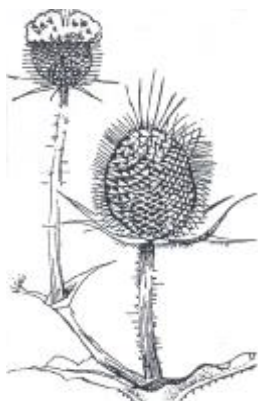
Висновок. Дизайнерський простір сьогодні викликає неоднозначні оцінки щодо застосування різноманітних художніх акцентів біодизайну на

Мал. 1. Абстрактно-асоціативне проектування

Мал. 2. Образно-асоціативне проектування

Мал. 3. Натурна замальовка рослини

Мал. 4. Ескіз костюма-образа

Мал. 5 А. Мендіні.
Столик «Sirfo»

Мал. 6. Н. Коутес. Диван «Golleggio»

основі переробки, імітацій, асоціацій, фантазій біоніки та виготовлення витончених, яскравих моделей, справжніх дизайн-новацій.

Опрацювання матеріалів базується на стильових напрямках і тенденціях, для вирішення композиційних засобів практичного втілення проєктів, що зумовлює доцільність наукових досліджень з даної тематики.

Таким чином промислова форма біодизайну еволюціонує під впливом біоніки в таких параметрах:

- суттєвих змін конструкції побудови об'ємно-просторової структури, використання матеріалів і новітніх технологій з комп'ютерізацією процесу виготовлення;
- впровадження дизайнерського напрямку для вирішення стилю з естетичними акцентами сучасної моди, зокрема при моделюванні одягу;
- розкриття ідейного змісту і формоутворення для створення образності в дизайн-виробах.

Подальші дослідження спрямовані на визначення можливостей системного підходу щодо використання природних форм для створення конкретних проєктів, виробів біодизайну.

Література:

1. Бердник Т. Моделирование и художественное оформление одежды. Учебник. – Ростов-на-Дону, 2001.
2. Даниленко В. Дизайн. Підручник. – Харків: ХДАДМ, 2003-320 с.
3. Дженкс Ч. Язык архитектурного постмодернизма. – Москва, 1985.
4. Костенко Т. Основи композиції та тримірного формоутворення.-Харків.: ХДАДМ, 2003.
5. Старк Ф. Каталог выставки «Чемоданчики Филиппа Старка». – Москва: Комкнига, 2002.

Надійшла до редакції 2.04.2009